

ארכיון המדינה דורש בלעדיות על החזקת חומרים ממלכתיים

עופר אדרת

ארכיון המדינה דורש כי ארכיונים אחרים יעבירו לידיה את כל המסמכים שחיברו מוסדות המדינה והמוסדות שקדמו לה. במכתב ששלחה החודש גנת המדינה, רותי אברמוביץ, למנהלי הארכיונים, היא אף איימה כי ארכיון שיחזיק בידיה מסמך ממלכתי שהוא גם מסווג, יסתכן ב"עונשים כבדים, בהם מאסר".

האיגוד הארצי לארכיונאות ולמידע התריע כי מסמכים שיועברו מארכיונים ציבוריים לארכיון המדינה, עלולים להיעלם לזמן רב מהעין הציבורית. "לא ברור מה יעלה בגורלם ומה תהיה נגישותם בעתיד הנראה לעין", הזהיר יו"ר האיגוד דודו אמי. חששו של האיגוד נובע מכך שרוב המסמכים בארכיון המדינה אינם נגישים לציבור בשל מגבלות טכניות, ביורוקרטיות ואחרות, גם אם אין כל מניעה חוקית לחשיפתם. במכתב מציינת אברמוביץ כי "ברשימות שהועברו לידי מביקר רים שנערכו בארכיונים בישראל בשנים האחרונות, אני מוצאת ריב שומים אודות חומרים שעל פניו נראים ממלכתיים".

בהמשך היא כותבת כי לפי החוק, "מקומם של חומרים מסווג זה בארכיון המדינה ובמשרד שבו נוצרו" (למשל, משרד הפנים, משרד רד הביטחון וכו'), ומוסיפה: "חר" מר ארכיוני ממלכתי, אשר הוא גם מסווג, אסור שיימצא בידי מי שאינו מוסמך לכך, וחוק העונשין מגדיר לעובר על איסור זה עונש שים כבדים בהם מאסר".

האזכור של העונשים חריג ביותר ולא מוכרת דוגמה לאדם או מוסד שנענש בשל החזקת חומרים ארכיונים שיצרו מוסדות המדינה. אברמוביץ דרשה מהארכיונים להשיב את החומרים הממלכתיים לארכיון המדינה, וסיכמה: "חומר ארכיוני ממלכתי, אשר התגלגל והגיע לארכיונים שאינם ארכיון המדינה, נמצא במקום לו לא, וע" ליו להיות מושב לידי המדינה". המכתב נשלח גם על רקע

פסיקת בית המשפט העליון מלפני שנה, שקבע כי מקומם של מסמכים היסטוריים, שיצרו עובדי מדינה, בארכיון המדינה. הפסיקה התקבלה במשפט שניהל ארכיון המדינה נגד בית מכירות פומביות, שהציע למכירה את טיוטות הכ"ר העצמאות. השופט דוד מינץ פסק שחומר זה הוא "חלק מהגנ"ז סים התרבותיים של ישראל, עדות לעברנו, חלק מהוהות הקולקטיבית של "בית שלנו", וצ"ן כי "סוגיה מר" כזוית בדיני הקניין התרבותי היא חוכת ההשבה של נכסי תרבות".

לצד החשש שחומרים שיופקדו בארכיון המדינה ייסגרו לעיון הציבור, גם אם לפני כן היו פתוחים ונגישים בארכיונים אחרים, מציינים באיגוד הארכיונים בעיות נוספות שעולות מהדרישה. בין היתר, הם מזכירים כי מסמכים ממלכתיים יכולים להימצא כד"ן גם מחוץ לידי המדינה, כמ"ר קרה שהגוף או האדם אליהם מתייחסים המסמכים קיבל עותק מהם, ושמר אותם אצלו.

גנת המדינה כתבה לארכיונים כי מי שיחזיק מסמך ממלכתי מסווג יסתכן במאסר

באיגוד סבורים שאת המכתב יש להפנות בראש ובראשונה לג"ר רמים פרטיים, בהם סוחרים ובתי מכירות פומביות, שם מתגלגלים ונמכרים מסמכים היסטוריים שמי תעדים את פעילות המדינה תוך "סכנה של ממש לאובדן חומרים". בכ"ר המעורה בפעילות ארכיון המדינה אמר ל"הארץ" דברים חריפים יותר.

"הגנות... מנסה למנוע את האפשרות לחקור את תולדות הממשל הישראלי כולו", אמה "זהו ניסיון של המדינה להשת" לט על השיח ההיסטורי בישראל באמצעות השתלטות מונופוליס"טית על כל המסמכים שמשקפת חוסר הבנה במחקר היסטורי בפ"ר, ושל שיה ציבורי בכלל, כמ"ר דינה דמוקרטיית".